

Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

Адреса: Редакція і Адміністрація: "Свобода", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0807
4-0237
УНГ: HEnderson 4-1018

СИТУАЦІЯ ГРИЗНІЩА ЯК У КОРЕЇ 1950 РОКУ — КАЖЕ АДМІРАЛ КАРНІ

ДОМАГАЄТЬСЯ НЕГАПНОЇ АКЦІЇ; НОГО ПРОМОВУ ВВАЖАЮТЬ ЗА ЗАЯВУ, ЩО ЗДА МУСЯТЬ ВОЮВАТИ В ІНДО-КИТАІ

Нью-Йорк, Н. Й. — Шеф Морських Оперцій адмірал Роберт В. Карні промовляв на Зборах Крайового Промислового Товариства Безпеки в готелі "Рузвельт" в Нью-Йорку і заявив, що вільний світ стоїть тепер перед важливішою ситуацією, як це було 1950 року, коли треба було рішати про війну в Кореї. Він сказав, що не передбачає, що нещастя може з'явитися вже завтра, але "він переконаний, що те, "завтра" може прийти вчасніше, як ми думасмо і вчасніше, поки ми будемо готові його зустрінути". Карні казав, що комуністи постійно збільшують свої сили, і тому небезпека триває і "швидко збільшуватиметься". Цю промову адмірала Карні в Вашингтоні вважають за нову остергу, щоб ЗДА та інші союзники могли бути готові на можливість приступити до боротьби в Індокитаї. Адмірал казав, що треба "військово і політично" приготуватися до цього. Промову адмірала вважають за найефективнішу від часу, коли в квітні віце-президент Ніксон заявив був, що з можливістю висилки американських військ до Індокитаю. Промова Карні погоджується з заявою голови Об'єднаних Штатів, який у Вашингтоні закликав, щоб потрібна інтервенція в Індокитаї, щоб стримати дальшу комуністичну агресію. Підтримують цю промову деякі політики.

ІВАН ФРАНКО (1856 — 1916)

Ори, ори й співай, ти, вельню, закутий
В неволі і п'яній ярмо!
Пропадє тітма й гніт, опадуть з тебе пута,
І ярма всі ми порвемо!

Іван Франко.

Стівенсон про конституційну кризу в ЗДА

Мерікет, Міс. — Героїчний демократичний кандидат на президента ЗДА, Аделей Е. Стівенсон, вперше після довгої неспокійної промовляв в "Дені Музика" перед 50-тисячною юрбою, заявив, що в ЗДА захитана рівновага між виконною і законодавчою частинами уряду, а також загрожена національна єдність. Все це спричинив — сказав він — молодий сенатор, який старіється переконати американців, що в цій країні стільки комуністів, скільки в липні розсіяв всяке диво свого насіння. Публіка вибухнула сміхом, коли Стівенсон казав, що уряд, опинившись між апатією, протиріччями та МекКарті, і не знає, що робити, як не знає, що робити сліпа собака в хаті, де повно м'яса. Стівенсон заявив, що він не мусить звертати увагу на розумні американці, які вже три тижні опостерігають на екранах телевізора видивитися, в якому мусить брати участь 7 сенаторів і великий штаб, замість правдоподібно в цей час важливих подій у світі. Це видає багато грошей, але це гірше те, що воно спричиняє циту за непадіння престижу ЗДА закордоном. Стівенсон підкреслював, що справа сенатора МекКарті виявила конституційну кризу, бо тепер немає докладного розмежування між окремими частинами уряду. Промовець згадував і про те, що МекКарті та інші республіканці виступають проти свого республіканського президента так само, як це вони робили проти демократичних президентів Рузвельта і Трумана.

Пропонують Айсенгаверові компроміс у фермерській програмі

Вашингтон. — Чотири республіканські фермерські конгресмени запропонували Айсенгаверові компроміс у фермерській програмі. Між ними був і голова Конгресової Рішальної Комісії Кліффорд Р. Говп. Цей компроміс полягає в тому, що президент мав би погодитися на один рік продовжити теперішню підтримку фермерської продукції у висоті 90 відсоткового паритету. Президент не висловив своїх думок в цій справі. Як відомо, Айсенгавер запропонував "підтримку цін на фермерські продукти, що могла б становити тільки 75 відсотків паритету на ті різні продукти, яких є надлишок". Внаслідок цього фермери виробляли б менше цих продуктів і тим способом регулювали б ринок, який тепер завалений різноманітними продуктами. Але демократичні члени Конгресу і деякі республіканці не погоджуються на зменшення допомоги фермерам, і тому немає вигляду на прийняття запропонованого президентом різноманітного законопроекту. Тепер самі республіканці пропонують це на один рік продовжити підтримку фермерам, щоб уможливити прийняття Конгресом різноманітної програми.

Н.И.Таймс надрукував вяснення проф. М. Чубатого

Нью-Йорк Таймс з 26-го травня надрукував на редакційній сторінці довгий висновок проф. М. Чубатого, редактора видавчого УКОМітетом "Українського Квартальника" в справі імперіалістично-російського характеру комунізму в Європі і Азії та американської закордонної політики останніх часів на тому тлі. Оспорожуючи або підтримуючи — залежно від їх характеру — згадані чи висловлені в Н. И. Таймс твердження по-одиноким інших авторів, проф. Чубатий звертає увагу, що дійсне джерело загрози для вільного світу не лежить в Індокитаю чи в інших азійських країнах, як це дехто добачає, а тільки в Москві і тільки визволення всіх поневолених народів з кривавих рук Москви може відвернути теперішню смертельну загрозу від світу і його цивілізації. В цьому напрямку повинна бути скерована і політика вільного світу під проводом З'єдинених Держав.

В ПОНЕДІЛОК ПОЧИНАЄТЬСЯ У ВАШИНГТОНІ КОНВЕНЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

В найближчий понеділок, 31-го травня, в столицині місті Вашингтоні починається зшідання, 23-тя з черги Головної Конвенції Українського Народного Союзу. В конвенції, крім 19 членів дотеперішнього Головного Уряду — двох членів Контрольної Комісії — померло в міжконвенційному періоді — повинно взяти участь 482 обраних делегатів, що матимуть разом 1,024 голоси та заступлять — згідно з останнім звітном — 70,446 членів. Деякі конвенційні комісії вже працюють у Вашингтоні, в готелі Статлер, де відбуватиметься конвенція, від половини цього тижня. В програмі конвенції є, крім формальностей, зліснення членів Головного Уряду, що були окремо надруковані та розіслані всім делегатам уже наприкінці 10 днів перед конвенцією. Звіти будуть головною базою нарад та відповідних ухвал. Крім членів Головного Уряду, звіт здає також головний редактор "Свободи" — з'ясовуючи головно напрям думки, що дає підставу до дебат над ідейними та політичними справами Союзу. В програмі конвенції є також спільна вечора, з виступами виступників. Представники уряду і Конгресу виступлять, відповідно до часу, яким розпорядяться, теж і під час нарад конвенції. Досі свій виступ заповів, м. ін. сенатор Полленд, голова республіканської більшості в Сенаті, сенатор Фергусон, сенатор Аліксес, сенатор Сміт та кілька інших. Під час конвенції представники Конвенції матимуть окрему конференцію в Держ. Департаменті. Дещо із своїх прагнень з недавнього побуту в Україні побила розповіді делегатам на Конвенції п-ні Места. Очевидно, що з головних справ самої Конвенції буде вибір нового Головного Уряду, до якого, крім дотеперішніх членів, зголосили свою кандидатуру деякі нові кандидати. В загальному, Конвенція Українського Народного Союзу, що має теж і ювілейний характер, бо відбувається в 60-річчя існування цієї сьогодні найстарішої і найбільшої української організації у вільному світі, заповідатиметься як одна з найважливіших подій в загальному українському житті.

УКРАЇНСЬКІ СПРАВИ В КОНГРЕСОВИХ РЕКОРДАХ

Вашингтон. — Останні друковані видання конгресових рекордів виказують цілу низку нових записів, зголошених різними конгресменами й сенаторами. І так, конгресмен Джон Р. Вайлэнд з Нью-Йорку зголошує до рекорду 11 травня п. р. резолюцію, що в прийнятті на маніфестації, влаштованій ООЧСУ в Воффоло, Н. Й., в дні 26 січня п. р., з нагоди роковин проголошення IV Універсалу й Акту Соборності, У тій резолюції говориться про 35-ті роковини проголошення Української Народної Республіки і наводиться цитата з IV Універсалу, після чого резолюція розкриває соціальні брехні, шкідливі про Перекладський договір. Сенатор Герберт Г. Лімен з Нью-Йорку вніс до сенатського рекорду повний текст своєї промови, яку вголосив 16 травня п. р. в Карнегі Голі в Нью-Йорку на фестивалі Українського Народного Союзу, зазначивши на вступі, що його промова торкалася справ визволення, самовизначення і політичної самостійності. Очевидно, на вступі тієї промови говориться про нагоду, при якій її вголосив, а саме про 60-літній ювілей Українського Народного Союзу. (Та промова була цілком надрукована в "Свободі"). Сенатор Теодор Ф. Грін з Ровд Айленд вніс до сенатського рекорду свою промову, вголосивши 19 травня п. р. на 13 конвенції Українського Робітничого Союзу в Філадельфії, де на вступі те ж говориться про цю організацію. Сенатор Г. Г. Гомфрі із

В АЗІЇ ЗРОСТАЄ СПРОТИВ ПРОТИ КОМУНІЗМУ

ПАКІСТАН І СІЯМ СТРИВОЖЕНІ КОМУНІСТИЧНОЮ НЕБЕЗПЕКОЮ. — КОМУНІСТИЧНА ЕКСПАНСІЯ В АЗІЇ — ПЕРЕД ОБ'ЄДНАНИМИ НАЦІЯМИ. — В ЖЕНЕВІ НЕМАЄ ЩЕ ЖАДНОГО ПОСТУПУ.

Женева. — Стало тут відомо, що Пакистан ритиває не тільки стати по стороні антикомуністичного блоку в Азії, але, коли треба буде, перейняти в ньому провідну роль. Таку відповідь Пакистан дав Англії на ноту, що її вистосувала Англія до 5 учасників недавньої конференції в Коломбо на Цейлоні, — між якими був і прем'єр Пакистану, Магомед Алі. Показується, що Пакистан переуважав свої війська над східні кордони, у зв'язку з поступом комуністичної офенсиви в Індокитаї. Так само Сіам стривожений тією офенсивою і рішився звернутися до Об'єднаних Націй, щоб вони вислали своїх обсерваторів, чи Сіамові грозили комуністична агресія. Після того, як державний секретар Доллес відбув нараду з головою американської делегації в ООН, амбасадором Кебот Лоджем повідомлено з Вашингтону, що З'єдинені Держави підтримують звернення Сіаму на території Об'єднаних Націй, хоч Англія не дуже доволена цим новим розвитком подій, бо — мовляв — Черчил обіцяв англійському парламенту не приймати ніяких рішень в справах підривного сходу Азії поки не скінчиться Женевська конференція. Тим часом у Женеві немає ніякого прояснення ситуації. Французький міністер Бідо запропонував, щоб у відторок розпочалися наради високих старшин з обох воюючих в Індокитаї сторін над практичним зrealizuvannya перемир'я, однак відомо, чи вони встигнуть прийти до Женеві до того часу. Немає теж ще згоди щодо самого принципу, як розмежувати збройні сили, бо в Сіамі далі протриває, щоб нова дислокація комуністичних і прокомуністичних військ рідилася фактичному поділові В'єтнаму на дві частини, по зразку Кореї. З'єдинені Держави підтримують у цьому В'єтнамі, але Франція схилилася до кожного проєкту, — який тільки приніс би замирення. Таке становище Бідо стоїть у зв'язку з небезпечкою для уряду Лянієля у Франції, де у відторок починається парламентська дебата над далекосхідною ситуацією. — Прокст В'єтнаму, щоб комуністичні війська залишилися там, де є тепер, не є реальний, бо військові сили обох сторін в Індокитаї перемішані тепер так, як — за висловом одного делегата: "цятки на тілі хворого на вітрів повітря". На суботу призначено в Женеві засідання в справі Кореї.

Лідери Партії Праці відвідують червоний Китай

Лондон. — Голова англійської Партії Праці І'юго Партії противник, лідер лівого партійного крила, Емюрін Бевен, разом з кількома членими лейбурістськими діячами та трьома делегатами англійських робітничих юніїв відвідуть в серпні цього року на відвідини до комуністичного Китаю. Вони прийняли запрошення від комуністичного Інституту для закордонних справ у Пейпінгу. Хоча формально англійська Партія Праці підтримує уряд Черчилля в політиці оборони азійського сходу проти комуністичної небезпеки, проте обидва названі політики є прихильниками наявляння тісніших взаємин між Англією і комуністичним Китаєм, вважаючи, що вони — так само, як "приязні" взаємини з СССР — зменшать напруження між Сходом та Заходом і спричиняться до світового миру.

Англія відновлює переговори про Суєз

Каїро. — Єгипетський уряд дістав офіційне повідомлення від уряду Англії, що він готовий продовжувати переговори про встановлення суверенності Єгипту в обширі Суєзького каналу. Ці переговори перервано в жовтні минулого року, а 22 березня п. р. англійський уряд узяв зобов'язання далі вести переговори від припинення саботажних актів в Суєзькому обширі. Відколи полк. Нассер став єгипетським прем'єром, терористичні акти проти окремих англійських старшин і воєнок припинилися. Суттєвою причиною зволікання з переговорами збоку Англії був сумнів, чи нова революційна влада в Єгипті є досить сильною і тривкою, щоб можна було підписувати з нею міжнародну угоду.

"Партія і уряд правлять в СССР"

В СССР нема вже системи одоосової диктатури, а влада поділена рівноправно між урядом і партією, — твердить "Нью-Йорк Таймс" за своєю кореспонденцією з Москви. Часопис покликається на цілу низку останніх подій в СССР, коли поруч із

В СВІТІ

- Клементій Ворошилов, червоний маршал, у своїй промові в Будапешті на з'їзді мадярської робітничої (фактично комуністичної) партії, критикував західну політику, називаючи її "безнадійною і смішною". За мовляв, відомішу "миролюбну" політику СССР, поставивши понад нею політику "силової тактики й очорнювання".
- Три американські губернатори, Торнтон з Колорадо, Файл з Пенсильнії і Шіверс з Тексасу, об'їздили Південну Корею на прохання президента Айсенгавера, щоб перевірити, як іде відбудова країни за фонди ЗДА.
- Королева Єлизавета II нагородила золотом медаллю 83-літнього американського поета Ральфа Годжсона, який народився був в Англії і живе тепер у Стейтс Огдло. Годжсон, автор численних збірок поезій і бувши професор англійської літератури в японському університеті.
- Семюел, совєтський писовий комар у Німеччині, повідомив дипломатичних представників Бельгії, Голландії, Люксембургу, Греції, Канади й Австралії, що совєтське представництво у Східному Берліні вже не видаватиме віз до Східної Німеччини, яка стала "суверенною державою". Названі держави досі ігнорували органи влади Східної Німеччини, звертаючись безпосередньо до совєтських установ.
- В Кенії націоналістично-терористи спалили готель, в якому 6 лютого 1952 року княгиня Єлизавета довідалася, що вона стала королевою. Вона відбувала тоді подорож по британських колоніях, коли напала телеграфна пошта її батька, короля Юрія VI.
- Філіппіни провадять енергійну боротьбу з комуністичним шпигунством. Арештовано знову 10 осіб під закладом ведення шпигунської роботи на користь СССР.

Віце-президент Ніксон про закордонну і внутрішню політику

Нью-Йорк, Н. Й. — Віце-президент Річард Г. Ніксон, промовляючи на обіді Республіканської Партії в готелі "Валдорф-Асторія" в Нью-Йорку, закликав американців при найближчих виборах підтримувати уряд президента Айсенгавера. Він протиставив теперішній закордонній американській політиці — закордонну політику Геррі Трумана та його державного секретаря Діна Ачесона, що віддали Китай комуністам і спричинили Корейську війну, в якій ЗДА мали 150,000 жертв. Уряд Айсенгавера припинив це кровопролиття, а у внутрішній політиці зменшив державні видатки, обнизив податки і привернув країну до добробуту. Уряд президента Айсенгавера скасував расові обмеження в школах, в армії, флоті і в шпиталях для ветеранів і за 17 місяців зробив більше для поширення рівності вартості для всіх, ніж демократичні уряди за 17 років. Президент Айсенгавер відновив повагу й гідність уряду, хоч і визнає, що деякі урядовці роблять помилки. Теперішній уряд не прикривав злочинів урядовців, як це робили його попередники, але їх викривав.

Доради Айсенгавера передбачає господарську поправу

Нью-Йорк, Н. Й. — Головні господарські дорадники президента Айсенгавера і голова Ради Економічних Дорадників д-р Артур Ф. Бернс закликав на прийнятті в Клубі Колумбійського університету в Нью-Йорку, що вже незабаром господарська ситуація в ЗДА покращає, зменшуючи безробіття і зникає загроза інфляції валюти. Але, сказав Бернс, — як би ці передбачення не здійснилися, то уряд уживе заходів, щоб оживити господарське життя країни. Деяка зникає продукція настала тому, що промисел достовірався до мирної продукції після того, як зменшилася продукція оборонних товарів у зв'язку з закінченням війни в Кореї. Але вже тепер видно поправу, головним чином у будівельному промислі, який поживався продукцією в інших галузях. Уряд, — сказав Бернс, мусить дбати не тільки про добробут населення — але також і про поступ.

В АМЕРИЦІ

- Академія А. М. є республіканських Поетів розписала конкурс на поетів англійці, що поезії не видали ніяких книжок. Рухомі поезії треба внести до 1 липня через видавців, які друкують збірки поезій. Академія закупить 1,000 примірників нагородженої збірки і роздасть її своїм членам.
- Памі Айсенгаверова заявив, що президент заридив, щоб в його фармі у Геттисбургу, Па., де він думав на старості літ мешкати, впорядкувати одну кімнату, в якій він міг би малювати. Для цього призначено одну з кімнат на третьому поверсі, з вікнами на південь.
- Власники найвищого будинку в світі "Емпайр Стейт Бیلдинг" в Нью-Йорку просять знизити ціну цього 102-поверхового будинку. Вони заплатили за неї в 1931 році — 51,500,000 доларів, тепер її ціна в поточних книжках становить 45,000,000 доларів, а вони хотіли б, щоб вартість обнизила до 27,000,000 доларів.
- Американський літаконосць "Бейрон" був виставлений на радіоактивне ділення під час пробної експлозії водневої бомби. Ніхто з заложки цього корабля не був поважно ушкоджений.
- Суддя Найнгого Суду в Стейт Пенсильванії, Горас Стерн, заявив, що фотографувати якусь особу можна тільки за її згодою, бо лице людини — це її приватна власність. Цю заяву він сказав у зв'язку з апеляцією одного журналіста, якого заборонено фотографувати вбивця на розправі в суді, з того причини, що він не погоджувався на фотографування.
- Губернатор Нью-Йоркського Стейту проголосив, що місяць червень буде місяцем боротьби проти "диної таргачі", яку спричиняє пил із квітків. Цю заяву зробив мешкавець Стейту винищувати бур'яни.

СВОБОДА **SVOKODA**
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

PEREPLATATA:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	\$10.00	One year	\$10.00
На шість місяців	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

В Джерсі Сіті і закордоном: Foreign and Jersey City Rates:

На рік	\$12.00	One year	\$12.00
На шість місяців	6.50	Six months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріали.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПРИВІТ 23-їй КОНВЕНЦІЇ УНСОЮЗУ

У статті "Знов один крок вперед", вміщеній у "Свободі" з 15 лютого 1954 року, висловлено, чому треба слати делегації на Першу Конвенцію "Руського Народного Союзу". Бо поява "Свободи" — це був перший крок, зроблений для ретування нашої народності, нашої віри і нашої Церкви. Другим кроком мав бути "Союз для оборони наших інтересів, для нашого добра", бо як "будемо поодинокі жити і діяти лише про своє тіло", то це буде "непростим гріхом і дітя проклянуть нас".

В наступному числі, з 1 березня 1894 року, "Свобода" привітала постанову "Союзу" такими словами: "Наш народ воскрес із мертвих в Америці".

"Свобода" постала трудом і коштом кількох осіб. Ті самі особи жили в тім же і до закладення Українського Народного Союзу. Треба було тоді великого патріотизму і безмежної віри в наш народ та великої поваги, щоб не замислитися у боротьбі з перешкодами та темнотою і відеркнутися. Наші піонери ту віру мали і мали завзяття. Одиничні ретували в початках як "Свободу", так і "Союз". Шойно згодом почало приставати до них дещо більше нашого народу. Але забрали багато часу і труду, поки вдалося освідити наш широкий загальний переконати його, що "Свобода" і "Союз" існують для його добра й для збереження того, що йому найдорожче.

Український Народний Союз з сьогодні, як на наших обставинах, могутньою організацією. Також з "Свободою" не те, що було 60 років тому. Зайшли радикальні зміни, і то на ліпше, бо й програма нашої праці поширена і поглиблена, і вплив наш сильніший. Тому саме тепер ми маємо можливість зробити не одне таке, про що ще не так давно могли тільки думати і мріяти. 60 років тому ми зробили "два кроки вперед", завдяки яким постали на американській землі "Свобода" та Український Народний Союз. Це були сміливі й розумні кроки. Вони дали нам багато таких, що їх до появи цих наших установ треба було вважати "трупцями" в національному та ідейному розумінні. "Свобода" ці "трупці" воскресила. Але не думаймо, що таких "трупців" нема й нині, і то різних категорій, хоч ми назагал освідили та хоч і в Україні тут уже відомо з славної героїчної боротьби українського народу за волю.

Сьогодні, цілком природно, треба ставити вищі вимоги, як до "Свободи" та Українського Народного Союзу, так і до цілого нашого загалу, до кожного й кожної з нас, як до старих іммігрантів і їхніх тут роджених дітей, так і до новоприбулих. Всі ми заступили на цій Ювілейній Конвенції — і старі, і тут роджені і новоприбулі. Усі радімо ювілеєм "Свободи" та Українського Народного Союзу, що припали на цю конвенційну добу. Але що радість висловимо найкраще поважним ходом цієї Ювілейної Конвенції, серйозно дискусію над важливими проблемами, які повинні бути підняті, а далі розумними ухвалами та вибором такого Головного Уряду, від якого можна б надіятися дальшого розвитку нашої організації та дальшого здійснення наших ідейних завдань.

Всі ми знаємо, в якому трагічному положенні перебував Україна, нещасна доля якої відбивалася завжди і на Конвенції УНСОюзу. Навіть і цю Ювілейну Конвенцію перешкодило зрозуміти у Вашингтоні, щоб це й таким способом звернути увагу американських чинників, що с у провіді світової політики, на трагедію України та героїську боротьбу українського народу з тим ворогом, що с сьогоднішній та найбільший ворогом американських ідеалів та загрозі американській незалежності. Ми переконані, що Ювілейна Конвенція УНСОюзу використає цілком певно теж і цю нагоду для добра Америки і України.

З такими думками і почуваннями шире вітаємо усіх Делегатів та Делегатів. Віримо, що Ювілейна Конвенція УНСОюзу відсвяткує 60-річчя праці своєї установи гідно і достоїнно й дасть їй своїми постановами змогу розвинути в наступних роках ще кращу ідейну працю, як було досі. Дай Боже, щоб так сталося!

В. М. Верган

УЧАСТЬ ІВАНА ФРАНКА В РОБІТНИЧОМУ РУСІ

(1)

Ні один суспільний став та усіх тих прав, що інші продовжили свого історичного розвитку не йшов таким терміном шляхом, як робітничий стан. У стародавній часі був він рабом, у середньовіччя — кріпаком, а в нових часах — наймитом. З розвитком новітнього капіталізму його стан збільшився ремісником, докваліфікованим та спроторизованим селянином. Коли ліберально-економічна доктрина поставила працю нарівні з товаром, його стан збільшився ще й до стану робітника.

Велика французька революція, що започаткувала була великі зміни на політично-суспільному полі, не змінила долі робітничого стану. Вона виділила класи, але не рівність і братерство, але робітничий стан, який політично теоретично рівний, не дис-

СУМЛІННЯ НАРОДУ

(До роковин Івана Франка)

Між усіма численними роковинами, які наш народ обходить переважно панаксидом, сполученням з шаленою, "академією" і "маніфестаціями", обходять і відмічування двох роковин мають окреме значення і вартість. Це роковини Шевченка в половецькій березні і роковини Франка з кінцем травня. Що б ми не говорили, якими філософіями не послугувалися б, де й не шукали б джерел та сил нашого національного і державного відродження та перетворення української маси в модерну, динамічну і творчу націю, думка завжди заведе нас до головних джерел того відродження: Шевченка і Франка, ідеї яких промінювали з двох центрів-сердць України: Києва і Львова.

"Мойсей", "каменяр", "вічний революціонер" і тим подібні великі назви надасмо ми Франкові на наших академіях, беручи ці назви з його творів. Але які б назви ми йому й не надавали, він, як і Шевченко, назавжди залишиться для нас тим нашим справжнім народним сумлінням, що по всі віки буде пекти вогнем нашу душу, не даючи їй заснути і дрімати та запалювати до всіх левих подвигів. Великі томи творів написані і ще будуть будуть написані про творчість цих двох велетнів української нації — Шевченка і Франка, але всі вони разом часто не скажуть нам того, що короткі вірші одного чи другого. Бо Шевченко і Франко великі не тим, що про них пишуть, але тим, що вони самі написали. І в тому наше спасіння.

Сумління народу, якщо він його має, можна приспати, притупити, але не можна вбити. В цьому найкраще переконались вороги України й тому теж всі їхні зусилля тепер скеровані головне в тому напрямку, щоб це сумління переробити, притупити, звернути в іншому напрямку. Це діється тепер в Україні. Іменами цих двох великих нашого сумління, Шевченка і Франка, називається вулиці міст, університети й інституції, ім будують пам'ятники, щоб доказувати цим, мовляв, ми не проти народу і його сумління. Але рівночасно в рафінований спосіб "перелюбується" їхні твори, зловживається уривками з них творів, надається їм найбільш безглузду інтерпретацію, фабрикуются про них і їх творчість цілі томи підготованої сатрапомакулатури і все з одною думкою: як не можна дорогоцінну злату зруйнувати, то бодай скерувати його в іншому напрямку.

Маленький приклад: теперішній московський проконсул в Україні, секретар комуністичної партії А. І. Кирченко, промовляючи на "Ювілейній" сесії Верховної Ради УРСР в 300-річчя Першого славського договору, вилаявши українських "буржуазних націоналістів" та Америку за те, що вони "намагаються розбити один революційний фронт українського народу з вели-

ким російським народом", вважав за відповідне навести цитату з Франка, мовляв: "народ московський створив велику державу, до якої так або інакше звертається зір Слов'янщини... народ московський створив духове життя, літературу і культуру, які тисячними потоками впливали теж і на Україну і на нас...". Цим московський проконсул хоче, "доказувати", що Франко був теж прихильником "возз'єднання".

На іншому місці в цьому числі читач знайде справжню думку Франка про Росію та "возз'єднання". Цей вірш поміщений теж і в советському виданні творів Франка (Іван Франко. Поезії, поеми, драматичні твори. Державне Літературне Видання, Київ, 1936, том 5-ий, стор. 114), але там при слові "Росія" в останньому рядку першої строфи додано значок і опис під тим значком при кінці сторінки таке "визначення": "Франко має на увазі Австрію". Франко написав про

Росію, а більшовицький видавець намагався вивести з читача, що він мав на думці Австрію. Що Франко безпощадно бичував своїм гострим словом і Австрію і всіх інших окупантів, та рідких загумікованих "патріотів", ледарів і спекулянтів — це інша справа, але виправдувати цитату Франка московською неволю в Україні може додуматися тільки психопатична більшовицька кузня пропагандивної брехні.

Таких і подібних прикладів можна б наводити багато більше. Та всі ці перекручення, фальсифікації і всі намагання хитрощами і підступом скрити сумління народу так само даремні, як даремні були намагання парасолою заслонити ціле сонце.

І тому нам з такою увагою, пошаною та вдячністю треба згадувати цих двох наших велетнів: Шевченка і Франка. І не тільки згадувати під час роковин, але постійно перебувати в атмосфері їхнього духа, їхньої творчості. Вони бо — наше сумління, а маючи сумління нам нічого боїтися за наше майбутнє.

Осип Зinkeвич

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ РОЗГУЛ НА ЕМІГРАЦІЇ

(Допис з Парижу)

18 травня ц. р. о год. 19.45 — 20.00 Київська радіовисилка передала за "Радіо" Українською з цієї ж дати декларацію секретаря Української Соціалістичної Партії, Йосипа Крутія, який зник у загадковий спосіб з початком квітня ц. р. з Західної Німеччини.

Так звана декларація Й. Крутія, "Чому я пірвав з українськими націоналістами" цікава не тільки тим, що її передала Київська радіовисилка, в програмі своїх передач для українців, що пелю в тому напрямку, щоб це сумління переробити, притупити, звернути в іншому напрямку. Це діється тепер в Україні. Іменами цих двох великих нашого сумління, Шевченка і Франка, називається вулиці міст, університети й інституції, ім будують пам'ятники, щоб доказувати цим, мовляв, ми не проти народу і його сумління. Але рівночасно в рафінований спосіб "перелюбується" їхні твори, зловживається уривками з них творів, надається їм найбільш безглузду інтерпретацію, фабрикуются про них і їх творчість цілі томи підготованої сатрапомакулатури і все з одною думкою: як не можна дорогоцінну злату зруйнувати, то бодай скерувати його в іншому напрямку.

Маленький приклад: теперішній московський проконсул в Україні, секретар комуністичної партії А. І. Кирченко, промовляючи на "Ювілейній" сесії Верховної Ради УРСР в 300-річчя Першого славського договору, вилаявши українських "буржуазних націоналістів" та Америку за те, що вони "намагаються розбити один революційний фронт українського народу з вели-

ким російським народом", вважав за відповідне навести цитату з Франка, мовляв: "народ московський створив велику державу, до якої так або інакше звертається зір Слов'янщини... народ московський створив духове життя, літературу і культуру, які тисячними потоками впливали теж і на Україну і на нас...". Цим московський проконсул хоче, "доказувати", що Франко був теж прихильником "возз'єднання".

На іншому місці в цьому числі читач знайде справжню думку Франка про Росію та "возз'єднання". Цей вірш поміщений теж і в советському виданні творів Франка (Іван Франко. Поезії, поеми, драматичні твори. Державне Літературне Видання, Київ, 1936, том 5-ий, стор. 114), але там при слові "Росія" в останньому рядку першої строфи додано значок і опис під тим значком при кінці сторінки таке "визначення": "Франко має на увазі Австрію". Франко написав про

РОСІЯ

Багно гниле між країв Європи, Покрите щайлою, зеленню густою! Розсидище недугства і застою, Росіє! Де ти поставиш стоги, Пожез облуда, здирство, плач народу. Цвіте бездушність, паде плесень з мурів. Ти тишеш і кришиш: "Даю свободу!" Дреш шкуру і мовиш: "Даваю культуру!"

Ти не сієш, не б'єш, в Сибір не шлеш, Лиш, мов унір, із серця соки ссеши. Вагню твоє лиш серце й душу душиш.

Лиш гадь і слиз росте й мігнє в тобі, Свободний дух або гітати мусиш, Або живцем вмирає в твоїм гробі.

II

Тюрмо народів, обрусем сталеним Ти обіпчила їх живі сугуби І держиш — не для пожитку, не для слави, А лиш для жиру клевретам мерзеним.

Оттак настуж попути коні в полі Через козу: здресь, три кози вільні, А йти вони, ні бігти не зусильні — То ржуть, гризуться стільки невольні.

Оттак і ти попутала народи, Всім давши зверзні вигляди свободи, Щоб одні одних гризли і душили.

І хог всі дружно реуться з твого круга, Ти в різні боки шарпають друг друга, Сей колот — джерело твоєї сили.

4 жовтня 1889

АТОМОВА ЕНЕРГІЯ ДЛЯ МИРНИХ ЦІЛЕЙ

Одначасно з різними вчегутілля чи нафти, також ними, що працюють у справі розвитку та випробування нових видів жакливих атомових водневих та ще якихсь інших бомб, у З'єднених Державах інші вчені працюють над проблемою використання цієї страшної руйнівної енергії для мирних цілей і для корисної служби людству.

У З'єднених Державах такі роботи проводяться вже понад десять років, і с надія сподіватися незабаром продукції електрики атомовою енергією. Комісія Атомової Енергії З'єднених Держав вивчає способи використання цієї енергії для мирних цілей і для корисної служби людству.

Хоч застосування атомової енергії для індустріальних цілей ще перебуває, так би мовити, в пелюшках, проте інші види її використання розвинулись досить широко. Побічні продукти атомової енергії, відомі, як радіоактивні ізоотопи або радіоізотопи (такі, як залізо, золото, кобальт, меркурій) виробляють в атомних печах. Пройшовши цей процес, такі елементи доводяться хемічною самою, як і подібні елементи нерадіоактивні; але вони дають електрику, що працюватиме з допомогою атомової енергії. Ця електрика має виробляти до 60,000 кіловатів електричної енергії, тобто стільки, скільки треба приміром для міста з 100,000 населення.

Найтрудніша проблема, пов'язана з розвитком добування електрики з допомогою атомової енергії, це дорожнеча такого процесу. Поки не знайдуть способу здешевити цей процес, атомовою енергією не зможе конкурувати з вугіллям, нафтою або енергією водоспадів. Проте, недавно з'явилися надії на розв'язання цієї проблеми в зв'язку з винайденням нового виду атомової печі. Сподіваються, що конструкція такої печі набавить знизити кошти добування електрики і дасть змогу атомової енергії конкурувати з іншими видами палива. Якщо це справді буде досягнено, тоді країни, що не мають природних ресурсів у вигляді

Зважаючи на важливість використання атомової енергії для мирних цілей, президент Айсенавер у своєму зверненні до Об'єднаних Націй в грудні минулого року запропонував створення міжнародної комісії для дальшого розвитку справи використання цієї могутньої сили для добробуту людства. Ми можемо розглядати це, як один з кроків в напрямку поборення страху всього людства перед страхіттям атомової зброї.

Загальна Рада

Кожний свідомий українець та кожна свідомка українська знають свої обов'язки як громадян Радянського Союзу, щоб своїми членством збільшити надрі ідеї українського націоналізму.

Заліт-т-ва ремісників "Глязди" прочитав дві доповіді на тему: "О справе робітничей", що їх потім видав окремою книжкою п. н. "О квесті робітничей" і в той спосіб навізав контакт з робітниками, які були зацікавлені поліпшенням своєї долі, і зі студентами, які соціалістом цілювали тоді, як чимсь новим.

